

МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

*О. Я. Колещук, к. е. н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»,
orest.y.koleshchuk@lpnu.ua*

У статті розглянуто міжнародний досвід формування та розвитку інноваційної діяльності. Виокремлено типові моделі інноваційного розвитку, що характерні для країн різного рівня розвитку. Розкрито сутність: євроатлантичної моделі, яка використовується у Великобританії, Німеччині та Франції; східноазіатської моделі, яка є типовою для Японії, Південної Кореї, Гонконгу та Тайваню; альтернативної моделі, яка найбільш розповсюджена у Тайланді, Чілі, Туреччині, Йорданії, Португалії; моделі «потрійної спіралі», за якою розвиваються США та ряд європейських країн.

На основі аналізу даних агентства Bloomberg щодо рейтингування першої десятки країн за 2015-2019 рр. за рівнем розвитку інноваційності встановлено, що до цього переліку входять країни, які використовують різні моделі інноваційного розвитку. Це свідчить про відсутність домінування у міжнародній практиці інноваційної діяльності якоїсь однієї універсальної моделі, яка б відзначалася найбільш високою ефективністю. Отже, кожна з розглянутих моделей інноваційного розвитку має свої переваги, які реалізуються за конкретно-історичних умов функціонування тієї або іншої країни. Тому стверджувати про те, що в українській економіці необхідно використовувати тільки якусь певну модель у розвитку інноваційної діяльності, не є правомірним.

Аналіз основних напрямів інноваційної діяльності в сучасній Україні засвідчив, що по відношенню до нашої країни можна говорити лише про зародження інноваційності на вітчизняному просторі. Доведено, що основою національної моделі розвитку інноваційної діяльності є творче поєднання переваг найбільш розповсюджених інноваційних моделей у світовій практиці. Показано, що в Україні існують лише поодинокі приклади практичного досвіду використання цих моделей. Незважаючи на велику кількість інструментів і заходів, впроваджених державою для підвищення ефективності вітчизняної інноваційності, ефект від їх застосування є незначним.

Виявлено основні проблемами, які перешкоджають ефективному впровадженню інноваційності в українській економіці, а саме: недосконала законодавча база, неефективні наукова та управлінська системи суспільства.

Ключові слова: інноваційний розвиток, євроатлантична модель, східноазіатська модель; альтернативна модель, модель «потрійної спіралі».

Постановка проблеми. Країни, які протягом тривалого періоду займають перші місця, проводять активну інноваційну політику, залучають найкращі карди для генерації креативних ідей а впроваджувати їх у виробництво, фінансують інноваційну діяльність тощо. Активний розвиток інноваційної діяльності розпочався з часів першої промислової революції в Англії (XVIII–XIX ст.) і активно продовжується до цього часу.

Основними напрямками розвитку світової економіки є глобалізація, підвищення конкуренції, а також зростання ролі інноваційного розвитку. Інноваційна діяльність виступає основним напрямом соціально-економічного розвитку та підвищує конкурентні переваги підприємств. Світовий досвід розвинутих країн свідчить про те, що лідируючі позиції займають ті підприємства, які постійно займаються інноваційним розвитком.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями формування та розвитку інноваційної діяльності займалися вітчизняні та зарубіжні вчені, серед яких: В. Геєць [1], К. Денисов [2], В. Новицький [3], Д. Курочкін [5], В. Прохорова [4], В. Проценко [4], Я. Тульчинська [5], В. Чобіток [4], А. Чухно [7, 8], П. Юхименко [7], Л. Федулова [9], Г. Пилипенко, Ю. Пилипенко, В. Чернобаєв [10, 11, 12] та інших. Аналіз цих робіт засвідчив, що у своїй переважній більшості вони зорієнтовані на макрорівень розвитку економіки і розробку національної стратегії інноваційного розвитку. Водночас в Україні інноваційна діяльність підприємств набуває все більшого поширення, але при цьому мало структурована з наукової точки зору та вимагає подальших досліджень.

Формулювання мети статті. Метою даної статті є проведення аналізу міжнародного досвіду з формування та розвитку іннова-

ційної діяльності підприємств з метою виявлення факторів підвищення рівня їх конкурентоспроможності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародний досвід формування та розвитку інноваційної діяльності підприємств пройшов значний шлях та свідчить про те, що існують типові моделі інноваційного розвитку, а саме: євроатлантична (Великобританія, Німеччина, Франція та ін.); східноазіатська (Японія, Південна Корея, Гонконг, Тайвань); альтернативна (Таїланд, Чилі, Туреччина, Йорданія, Португалія та ін.); модель «потрійної спіралі» (США, ряд європейських країн).

Агентство Bloomberg [13] щорічно публікує рейтинг найрозвиненіших інноваційних країн. Результати показують загальну здатність до розвитку інноваційності в кожній державі. Методологія побудована на дослідженні 7-ми показників (рис. 1).

Рис. 1. Показники розвитку інноваційності різних країн світу

В табл. 1 наведено рейтинг першої десятки країн за 2015–2019 рр. за рівнем розвитку інноваційності. За результатами аналізу рівня розвитку інноваційності можна сказати, що перше місце протягом розглянутого періоду залишається за Південною

Кореєю. Однією з особливостей інноваційного розвитку Південної Кореї є цілеспрямована підтримка держави в основному саме великих компаній. Кожна з країн, яка входить до десятки лідерів, розвивається за своєю типовою моделлю інноваційності.

Таблиця 1

Рейтинг першої десятки країн за 2015–2019 рр. за рівнем розвитку інноваційності

Місце	Роки				
	2015	2016	2017	2018	2019
1	Південна Корея	Південна Корея	Південна Корея	Південна Корея	Південна Корея
2	Японія	Німеччина	Швеція	Швеція	Німеччина
3	Німеччина	Швеція	Німеччина	Сінгапур	Фінляндія
4	Фінляндія	Японія	Швейцарія	Німеччина	Швейцарія
5	Ізраїль	Швейцарія	Фінляндія	Швейцарія	Ізраїль
6	США	Сінгапур	Сінгапур	Японія	Сінгапур
7	Швеція	Фінляндія	Японія	Фінляндія	Швеція
8	Сінгапур	США	Данія	Данія	США
9	Франція	Данія	США	Франція	Японія
10	Великобританія	Франція	Ізраїль	Ізраїль	Франція

Євроатлантична модель (традиційна) представляє собою модель повного інноваційного циклу – від формування інновації до впровадження у виробництво. Ця модель використовується у країнах Західної Європи, де представлені всі елементи науково-дослідних робіт, а саме розвинуті: фундаментальна і прикладна наука, розробка дослідних зразків і запуск їх у виробництво. В цих країнах (Великобританія, Німеччина, Франція та ін.) держава велику увагу приділяє комерціалізації, фінансуванню інноваційних проектів (гранти), стимулюванню створення підприємств науково-дослідного напрямку при закладах вищої освіти.

Методи, які застосовуються для стимулювання інноваційності у Великобританії, Франції та Німеччині доволі широкі: від створення бізнес-інкубаторів до інтеграції молодих фахівців, що здатні ініціювати техніко-технологічні новації (рис. 2).

Фактично центром інноваційності в цих країнах є університети і науково-дослідні центри. Наприклад, у Великобританії, крім розвинутої інноваційної універ-

ситетської діяльності, створюються інноваційні центри двох категорій.

Рис. 2. Методи стимулювання інноваційності у Великобританії, Франції та Німеччині

Центри першої категорії розробляють унікальну технологію з урахуванням потреб бізнесу; центри другої категорії - працюють на певному ринку для об'єднання взаємодоповнюючих напрямків науки і технології.

Концентрація інноваційності є і у найбільших університетах Італії, Франції та Німеччини. У цих країнах переважно використовуються законодавчі, фінансові, податкові методи стимулювання інноваційності. Особливою популярністю користуються різні інноваційні структури (технопарки, технополіси та ін.). Методи стимулювання інноваційності у малих європейських країнах наведено на рис. 3.

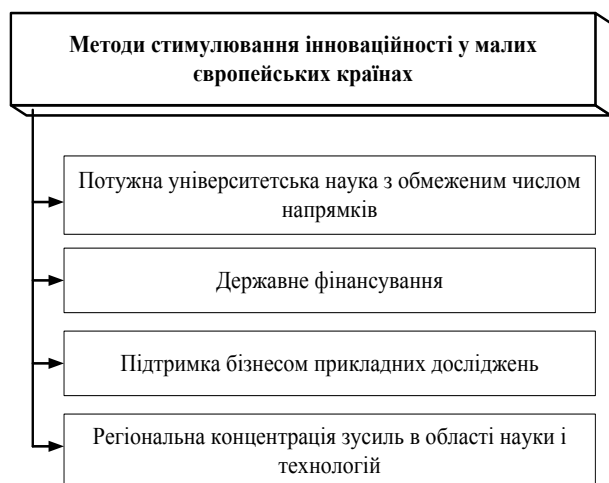

Рис. 3. Методи стимулювання інноваційності у малих європейських країнах

Останнім часом велика увага малих європейських країн приділяється створенню науково-дослідних виробничих кластерів і переходу до моделі «потрійної спіралі».

Східноазіатська модель є моделлю інноваційного розвитку, де відсутній етап формування фундаментальних ідей. Важливе значення в цій моделі є фундаментальні розробки, які формуються у дослідницьких лабораторіях корпорацій. Практично повністю відсутній елемент фундаментальної науки, що обумовлює орієнтацією держав Східної Азії на запозичення технологій і експорт готової високотехнологічної продукції.

Класичним прикладом східноазіатської моделі вважається Японія, де інноваційна система орієнтована на новітні технології. Розвиток інноваційної діяльності в Японії почалося після II Світової війни. Можна ви-

ділити три етапи розвитку інноваційності в Японії (рис. 4).

Альтернативну модель інноваційного розвитку використовують в більшості випадків в аграрних країнах. Ці країни не мають потенціалу у розвитку фундаментальних та прикладних науки. Країни, які використовують альтернативну модель інноваційного розвитку акцентують увагу на підготовці кадрів, а також на розвиток окремих галузей народного господарства.

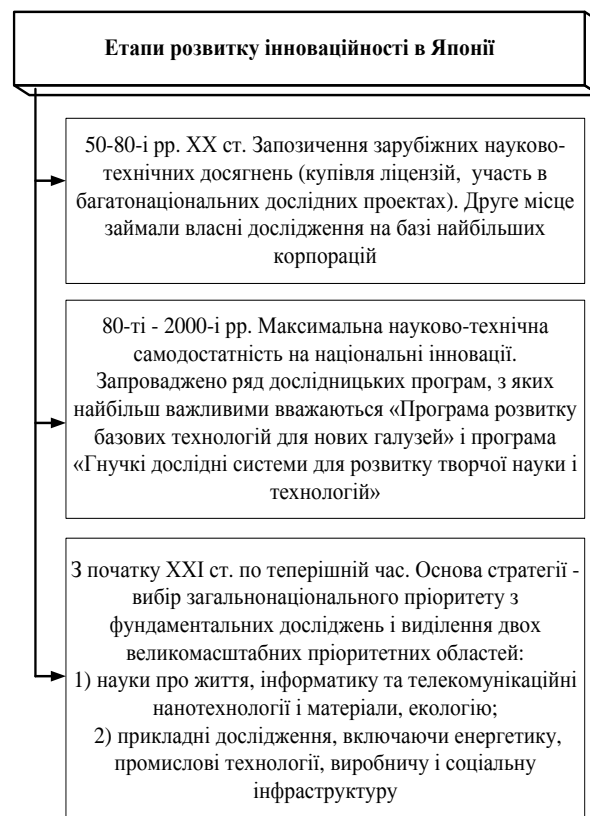

Рис. 4. Етапи розвитку інноваційності в Японії

Наприклад, у Таїланді діє Національне інноваційне агентство, створено мережу високотехнологічних парків, до складу яких входять місцеві університети, державні та приватні науково-дослідні інститути, залучені зарубіжні фахівці.

У Чилі фундаментальна наука розвивається переважно в університетах за підтримки уряду. В Туреччині велике значення приділяють формуванню інноваційної інфраструктури. Велика частина проектів належить до сфер телекомунікацій та електроніки, що визначає конкурентоспроможність національної економіки. За останні роки в Туреччині було створено багато технопар-

ків, що сприяють посиленню зв'язків між університетами і виробництвом. Отже, альтернативна модель інноваційного розвитку є пріоритетною і менш витратною для країн, які не можуть нести високі фінансові та організаційні витрати.

Модель «потрійної спіралі» відмінність від євроатлантичної, східноазіатської та альтернативної моделей структурою та механізмом взаємодії окремих елементів інноваційної діяльності. Основою появи моделі «потрійної спіралі» є євроатлантична модель. Найбільший розвиток моделі «потрійної спіралі» отримала в США, а її окремі елементи - в деяких розвинених країнах Західної Європи, скандинавських країнах.

Сутність моделі «потрійної спіралі» полягає у взаємодії трьох інститутів «науки», «держави», «бізнесу». У цій моделі провідне місце належить університетам, які перетворюються в підприємницькі або університети промислового типу, займаючись наданням освітніх послуг і науковими дослідженнями, сприяють розвитку економіки шляхом створення нових компаній в університетських інкубаторах, бізнес частково надає освітні послуги, а держава крім традиційної законодавчої і регулюючої ролі виступає як підприємець і венчурний інвестор.

Прикладом інноваційного розвитку за принципом потрійної спіралі є Кремнієва долина в США. Особливу роль в формуванні та розвитку інноваційності в США вирішили правки до Закону «Про патенти і торгові знаки». Відповідно до цього Закону університетам і дослідницьким установам належать права інтелектуальної власності на розробки, які були профінансовані державою. В університетах проводяться основні дослідження в сфері фундаментальної науки і значна частина прикладних досліджень.

Університети мають значні земельні та фінансовими фондами. Постійно залучають студентів і вчених, а також використовують новітні методи навчання. Крім університетів, в США фундаментальною наукою займаються Інститути вищих досліджень, які займаються підготовкою кадрів вищої кваліфікації і співпрацюють з

провідними вченими. Національні лабораторії США також займаються інноваційною діяльністю, розвиваючи окремі напрямки прикладної науки.

В США існує велика кількість приватних дослідницьких корпорацій, які задовольняють інтереси американських державних відомств, а також приватних компаній, займаючись фундаментальними і прикладними дослідженнями на комерційній основі.

Трансфер технологій в США здійснюється або з університетів в промисловість за допомогою венчурних компаній, або шляхом створення в самих компаніях найбільших дослідницьких підрозділів. Особлива роль у становленні сучасної інноваційної діяльності США належить державі.

За кордоном розробляється ускладнений варіант моделі потрійної спіралі – модель четвертої спіралі, створеної в 2009 р Ю. Караяннісом і Д. Кемпбелл [1,3,13]. Ця модифікація створює мережеву взаємодію на рівні всього суспільства, а не тільки між трьома провідними інститутами. Вважається, що четверта спіраль більш відповідає сучасній економіці, так як в ХХІ ст. громадянське суспільство, будучи четвертим елементом, набувають важливу роль в створенні і розповсюдженні нових цінностей і знань.

На рис. 5 в узагальненому вигляді представлено сутність основних моделей формування та розвитку інноваційної діяльності.

Отже, зарубіжний досвід формування різних типів інноваційної діяльності свідчить про те, що сьогодні більшість країн перебудовують свою економіку на інноваційні напрямки, обираючи найбільш адекватну національним особливостям модель. При цьому вибір моделі та інструментів підтримки інноваційної діяльності багато в чому обумовлений рівнем економічного розвитку, особливостями національних систем освіти і науки, а також є залежним від інституціональної складової.

Реалії свідчать, що якість інституціонального середовища тієї чи іншої країни створює або сприятливі умови для народження і впровадження інновацій, або галь-

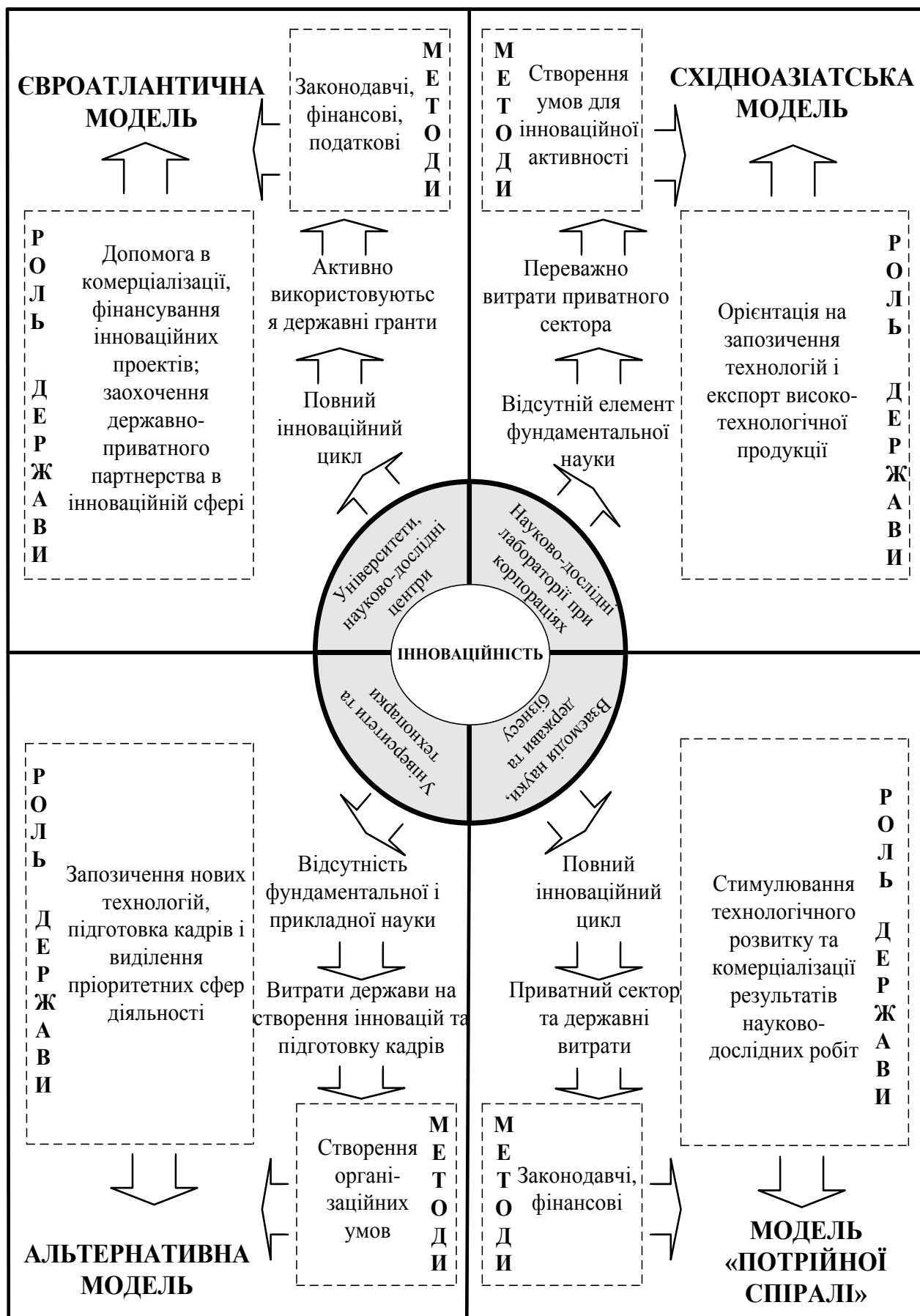

Рис.5. Сутність основних моделей формування та розвитку інноваційної діяльності

мує інноваційну діяльність.

Дійсно, розвинені права власності, у тому числі й на інноваційний продукт, законодавча регламентація діяльності основних суб'єктів інноваційної активності тощо (формальні інститути), а також культура підприємництва, традиції винахідництва та техніко-технологічної творчості, креативність нації (неформальні правила) є вагомими факторами формування інноваційного потенціалу як національної економіки, так і окремих підприємств, що діють на її макрорівні.

Ці інститути в історичній перспективі зазнають змін, найбільш радикальні з яких набувають форми інституціональних інновацій. Дослідники розуміють під такими інноваціями нововведення, які здійснюються у формальних і неформальних правилах, а також при їхній взаємодії. Основою цього типу інновацій є радикальні зміни у правах власності, механізмі розподілу й обміну, методах та організаційних формах управління економічними процесами, які реалізуються, передусім, державою.

Держава, як політичний інститут, що, з одного боку, визначає норми і правила поведінки у суспільстві, а з іншого – створює механізми примусу до їх виконання, виконує ряд важливих інституціональних функцій, пов'язаних саме з інноваціями. У сучасних умовах вона підтримує базисні технологічні й економічні інновації, надаючи їм початковий імпульс; фінансує за рахунок бюджетних коштів інновації у сферах, де або відсутній швидкий комерційний ефект, або взагалі неможливий (оборона, охорона здоров'я, фундаментальна наука, освіта, культура); здійснює інновації у правовій сфері. Останні відіграють одну із найважливіших передумов здійснення інноваційної діяльності, оскільки визначають на законодавчому рівні правила гри у суспільстві. До такого типу інституціональних інновацій відноситься встановлення і захист прав власності на інтелектуальний продукт, які сприяють максимізації прибутку на вкладений капітал, що постає у вигляді інноваційної ренти [10–11].

Однак, як показує практика, тільки встановленням прав власності на інтелектуальний продукт, тобто діями у сфері формальних правил, не досягається активізація

інноваційної діяльності. Немаловажними є заходи у напрямку забезпечення виконання встановлених норм і правил у сфері інноваційної діяльності, формування інноваційного клімату. А це, у свою чергу, вимагає змін неформальних правил.

Історичний досвід переконує, що саме держава має здійснювати функцію формування соціально-економічного і психологічного середовища інновацій. Серед методів, за допомогою яких активізується інноваційна діяльність через вплив на неформальні правила, особливого значення набувають ідеологічні важелі. Так, у США пропаганда успіху, ризику, конкуренції не проходить без уваги – вона підіймає підприємницький дух, і без того властивий американській нації. В інших країнах інша культура дещо стримувала розвиток інноваційно-інвестиційного підприємництва. Це мало місце у ряді європейських країн і Японії. Однак, останнім часом відбуваються позитивні зміни у соціально-економічній моделі їхнього розвитку. Особливістю останньої є націленість на виробництво, поширення і практичне використання інновацій, при чому не тільки наукових і технологічних, але й організаційних та соціальних. Такі зрушення пов'язуються з особливою політикою держави, яка реалізується у ряді заходів, які привели до зміни ділової культури бізнесу, подальшого посилення у підприємницькій діяльності ролі новаторських, інноваційних аспектів, однак, у якості таких, що базуються на традиційних цінностях [12].

Таким чином, держава виступає, з одного боку, інститутом підтримки інновацій, а з іншого – безпосередньо новатором, оскільки сама здійснює інституціональні інновації, без яких взагалі неможливо уявити інноваційний розвиток. Однак, держава може виконувати ці функції тільки за певних умов, які формують її дієздатність як ефективного суспільного інституту. Саме тому розвиток того чи іншого варіанту інноваційної діяльності для кожної конкретної економіки – це тривалий процес, в якому взаємодіють наука, бізнес, держава, виконуючи традиційні функції і набуваючи з часом нових. Лідерами стають країни з високим науково-освітнім потенціалом, здатні швидко впровадити у виробництво інновації.

Висновки. Кожна з розглянутих моделей інноваційного розвитку має свої переваги, і як показав аналіз рейтингу першої десятки країн за 2015–2019 рр. за рівнем розвитку інноваційності, до цього переліку входять країни які використовують різні моделі інноваційного розвитку. Неможливо стверджувати про те, що необхідно використовувати конкурентну модель в розвитку інноваційної діяльності.

Разом з тим, важливими у досягненні високих показників інноваційного розвитку ряду країн є інституціональні інновації, які здійснюються у формальних і неформальних правилах, а також при їхній взаємодії. З огляду на інноваційну діяльність підприємств такі інновації створюють або сприятливе середовище для технологічних нововведень, або йому перешкоджають.

Головним суб'єктом інституціональних інновацій є держава, яка підтримує базисні технологічні й економічні інновації; фінансує інновації у соціально важливих сферах життєдіяльності суспільства; здійснює інновації у правовій сфері, які визначають правові засади реалізації інноваційної діяльності підприємств.

На даний момент можна вести мову лише про зародження інноваційності на вітчизняному просторі. Основою розвитку інноваційної діяльності є сукупність усіх розглянутих моделей, але існують лише поодинокі приклади практичного досвіду використання цих моделей. Проблемами ефективного впровадження інноваційності є недосконалі законодавча, наукова та управлінська системи. Незважаючи на велику кількість інструментів і заходів, впроваджених державою для підвищення ефективності вітчизняної інноваційності, ефект від їх застосування поки незначний.

Література.

1. Геєць В. М. Посткризові перспективи та проблеми розвитку економіки України й Росії (макроекономічний спектр) / В. М. Геєць // *Фінанси України*. – 2011. – № 3. – С. 3–18.
2. Денисов К. В. Промислова політика регулювання інноваційної модернізації виробничих процесів у чорній металургії / К. В. Денисов // *Проблеми економіки*. – 2015. – № 2. – С. 49–56.
3. Новицький В. Регулятивні стратегії відкритих економічних систем і глобальна конкуренція за ресурси / В. Новицький // *Економіка України*. – 2007.

– № 7. – С. 4–14.

4. Прохорова В. В. Формування конкурентної стратегії підприємств на засадах інноваційно-спрямованого інвестування / В. В. Прохорова, В. М. Проценко, В. І. Чобіток. – Харків : УПА, 2015. – 291 с.

5. Тульчинская Я. И., Курочкин Д. С. Управление инновациями. Методика оценки уровня технологического уклада страны [Электронный ресурс] – 2013. – Режим доступа : <http://www.journalnio.com/index.php>

6. Технологические уклады: понятие, характеристика, влияние на экономический рост [Электронный ресурс]. – 2014. – Режим доступа : http://studopedia.net/2_31883_tehnologicheskie-ukladi-ponyatiyeharakteristika-vliyanie-na-ekonomicheskiy-rost.html

7. Чухно А. А. Сучасні економічні теорії: підручник. / А. А. Чухно., П. І. Юхименко. – К., 2007. – 878 с.

8. Чухно А. А. Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання / А. А. Чухно // *Економіка України*. – 2010. – № 1. – С. 4–18.

9. Федулова Л. І. Сьомий технологічний уклад: міфи, реальність та перспективи / Л. І. Федулова // *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*. Серія: Економічна теорія та право. – 2012. – № 01(8). – С. 7–17.

10. Пилипенко Г. М. Інноваційно-інвестиційна діяльність та її регулювання в економіці України: моногр. / Г. М. Пилипенко, В. В. Чернобаєв. – Д. : Національний гірничий університет, 2010. – 151 с.

11. Пилипенко Г. М. Механізм ініціювання інноваційного розвитку в Україні / Г. М. Пилипенко, В. В. Чернобаєв // *Економічний вісник Національного гірничого університету*. – 2005. – С. 7–12.

12. Пилипенко Ю. І. Інституціональні інновації як фактор інноваційного розвитку національної економіки / Ю. І. Пилипенко, Г. М. Пилипенко // *Економічний вісник НГУ*. – №2. – 2009. – С. 33-40.

13. These Are the World's Most Innovative Countries [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-01-22/germany-nearly-catches-korea-as-innovation-champ-u-s-rebounds>

References

1. Heiets, V.M. (2011). Postkryzovi perspektyvy ta problemy rozvytku ekonomiky Ukrainy y Rosii (makroekonomichnyy spektr). *Finansy Ukrainy*, 3, 3–18.
2. Denysov, K.V. (2015). Promyslova polityka rehuliuвання innovatsiynoi modernizatsii vyrobnychkykh ptosesiv u chorniy metalurhii. *Problemy ekonomiky*, 2, 49–56.
3. Novytskyu, V. (2007). Rehuliatyvni stratehii vidkrytykh ekonomichnykh system i hlobalna konkurentsya za resursy. *Ekonomika Ukrainy*, 7, 4–14.
4. Prokhorova, V.V., Protsenko, V.M., & Chobitok V.I. (2015). Formuvannya konkurentnoi stratehii pidpryemstv na zasadakh innovatsiyno-spriamovanoho investuvannya Kharkiv: UIPA.
5. Tulshinskaya, Ya.I., & Kurochkin, D.S. (2013). Upravlenie innovatsiyami. Metodika otsenki urovnia

tehnologicheskogo uklada strany. Retrieved from <http://www.journalnio.com/index.php>

6. Tekhnologicheskie uklady: poniatie, kharakteristika, vliyanie na ekonomicheskii rost (2014). Retrieved from http://studopedia.net/2_31883_tehnologicheskie-ukladi-ponyatiyekharakteristika-vliyanie-na-ekonomicheskii-rost.html

7. Chukhno, A.A., & Yukhymenko P.I. (2007). Suchasni ekonomichni teorii. Kyiv: Znannia.

8. Chukhno A.A. (2010). Suchasna finansovo-ekonomichna kryza: pryroda, shliakhy i metody ii podolannia. Ekonomika Ukrainy, 1, 4–18.

9. Fedulova, L.I. (2012). Siomyi tekhnologichnyi uklad: mify, realnist ta perspektyvy, Visnyk natsionalnoi yurydychnoi akademii Ukraïny imeni Yaroslava Mudroho. Seriya: Ekonomichna reoriya ta pravo, 01(8), 7–17.

10. Pylypenko, H.M., & Chornobaiev, V.V. (2010). Innovatsiyno-investytsiyna diyalnist ta ii rehuliuвання v ekonomitsi Ukrainy. Dnipropetrovsk : Natsionalnyy hirnychyy universytet.

11. Pylypenko, H.M., & Chornobaiev, V.V. (2005). Mekhanizm initsiyuvannia innovatsiynoho rozvytku v Ukraini. Ekonomichnyy visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu, 1, 7–12.

12. Pylypenko, Yu. I., & Pylypenko, H.M. (2009). Instytutsionalni innovatsii yak factor innovatsiynoho rozvytku natsionalnoi ekonomiky. Ekonomichnyy visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu, 2, 33-40.

13. These Are the World's Most Innovative Countries. Retrieved from <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-01-22/germany-nearly-catches-korea-as-innovation-champ-u-s-rebounds>.

МОДЕЛИ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ

Колещук А. Я., к. э. н., доцент, Национальный университет «Львовская политехника»

В статье рассмотрен международный опыт формирования и развития инновационной деятельности. Выделены типовые модели инновационного развития, характерные для стран разного уровня развития. Раскрыта сущность: евроатлантической модели, используемой в Великобритании, Германии и Франции; восточноазиатской модели, которая является типичной для Японии, Южной Кореи, Гонконга и Тайваня; альтернативной модели, которая наиболее распространена в Таиланде, Чили, Турции, Иордании, Португалии; модели «тройной спирали», по которой развиваются США и ряд европейских стран.

На основе анализа данных агентства Bloomberg по рейтингованию первой десятки стран за 2015-2019 гг. По уровню развития инновационности установлено, что в этот перечень входят страны, которые используют различные модели инновационного развития. Это свидетельствует об отсутствии доминирования в международной практике инновационной деятельности какой-то одной универсальной модели, которая отличалась бы наиболее высокой эффективностью. Итак, каждая из рассмотренных моделей инновационного развития имеет свои преимущества, которые реализуются в конкретно-исторических условиях функционирования той или иной страны. Поэтому утверждать, что в украинской экономике необходимо использовать только определенную модель в развитии инновационной деятельности, не является правомерным.

Анализ основных направлений инновационной деятельности в современной Украине показал, что по отношению к нашей стране можно говорить лишь о зарождении инновационности на отечественном пространстве. Доказано, что основой национальной модели развития инновационной деятельности является творческое сочетание преимуществ наиболее распространенных инновационных моделей в мировой практике. Показано, что в Украине существуют лишь единичные примеры практического опыта использования этих моделей. Несмотря на большое количество инструментов и мероприятий, внедренных для повышения эффективности отечественной инновационности, эффект от их применения пока является незначительным.

Выявлены основные проблемы, тормозящие эффективное внедрение инновационности в украинской экономике, а именно: несовершенная законодательная база, неэффективные научная и управленческая системы общества.

Ключевые слова: инновационное развитие, евроатлантическая модель, Восточноазиатская модель; альтернативная модель, модель «тройной спирали».

MODELS OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ACTIVITIES:
INTERNATIONAL EXPERIENCE

O. Ya. Koleschuk, Cand. Sc. (Econ.), Associate Professor, Lviv Polytechnic National University

The author examines the international experience of formation and development of innovative activity. Typical models of innovative development, which are characteristic of countries of different levels of development, are distinguished. The author discusses the essence of Euro-Atlantic model used in the UK, Germany and France; the East Asian model, which is typical of Japan, South Korea, Hong Kong, and Taiwan; the alternative model most prevalent in Thailand, Chile, Turkey, Jordan, Portugal; models of the "triple helix", which underlies the development of the United States and several European countries.

Based on an analysis of Bloomberg Agency data on the ranking of the top ten countries in 2015-2019 by the level of innovation development, it is found that this list includes countries that use different models of innovation development. This indicates that there is no dominance in the international practice of innovative activity of any one universal model characterized by the highest efficiency. Therefore, each of the considered models of innovative development has its advantages, which are realized under specific-historical conditions of functioning of a country. Therefore, it is not legitimate to say that in the Ukrainian economy it is necessary to use only a certain specific model in the development of innovative activity.

The analysis of the main directions of innovation activity in modern Ukraine showed that in relation to our country it is possible to speak only about the origin of innovation in the domestic space. It is proved that the basis of the national model of development of innovative activity is a creative combination of advantages of the most widespread innovative models in the world practice. It is shown that in Ukraine there are only isolated examples of practical experience of using these models. Despite the large number of tools and measures implemented to enhance the effectiveness of domestic innovation, the effect of their application is still insignificant.

The main problems, which are connected with the effective introduction of innovativeness in the Ukrainian economy, are identified, namely: imperfect legal framework, inefficient scientific and management systems of society.

Keywords: innovative development, Euro-Atlantic model, East Asian model; alternative model, the model of «triple helix».

Надійшла до редакції 15.01.2019 р.